

บทความวิจัย

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย*

THE DEVELOPMENT OF ETHNIC TRAVELING ROUTES IN CHIANG RAI PROVINCE

เสริมศิริ นิลดำ* กษิตศ ใจผาวัง จิราพร ขุนศรี เบญจวรรณ เบญจกรณ์ ศิริพรรณ จินะบุญเรือง
นิเวศ จินะบุญเรือง และ พิรญา ชื่นวงศ์

Sermisiri Nindum*, Jiraporn Khunsri, Benchawan Benchakorn, Siripan Jeenaboonrueang,
Niwest Jeenaboonrueang and Peeraya Chuenwong

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

aj_sermisiri@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย และ 2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งบนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย พบว่า พื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้มี 3 อำเภอคือ อ.เมือง อ.แม่จัน และ อ.แม่สาย ประกอบด้วย 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่หรือมูเซอ 2) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าหรืออีเก้อ 3) กลุ่มชาติพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า 4) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าลีซุหรือลีซอ 5) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือปกาเกอะญอ และ 6) กลุ่มชาติพันธุ์ม้งหรือมั่ว ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงรายในพื้นที่ 3 อำเภอ พบว่า มีสถานที่หรือชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ได้ 28 จุด โดยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์

* งานวิจัยนี้งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558

ที่ได้รับการประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาชาวน้ำมัน และพืชน้ำมัน รองลงมาได้แก่ ตลาดแม่สาย อันดับสาม ได้แก่ วัดพระธาตุดอยเวา และน้อยที่สุด ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ขุนสำ

เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า สามารถพัฒนาได้ 3 เส้นทางสำคัญ คือ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ธรรมชาติตามรอยชาติพันธุ์ เส้นทางที่ 2 วิถีผูกพันกับชนเผ่าชาติพันธุ์ และเส้นทางที่ 3 เยือนยลหลากหลายชาติพันธุ์สืบต่อดอยตุง เมื่อประเมินมาตรฐานของเส้นทางการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ ทั้ง 3 เส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีมาตรฐานในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย

ABSTRACT

The research on the development of ethnic traveling routes in Chiang Rai province is aimed to 1) study of primary data on history of each ethnic group in Chiang Rai and to evaluate the potential province of the tourist attractions, places and communities to promote as ethnic traveling routes in Chiang Rai, and 2) to develop ethnic traveling routes in Chiang Rai focusing on economic tourism routes. The research methodology used for the study was qualitative by documentary research, focus group, in-depth interview and non-participant observation. The results of the study were as follows:

The primary data on history of ethnic groups in Chiang Rai and the potential evaluation of the tourist attractions, places and communities to promote the ethnic traveling routes in Chiang Rai found that the location of ethnic groups in Chiang Rai are connected and can be developed as new tourism route are Mueang, Mae Sai and Mae Chan districts. The ethnic groups found in these areas are Lahu, Akha, Mien, Lishu, Karen and Mhong. According to the potential evaluation of tourist attractions, places and communities to promote as an ethnic traveling route in Chiang Rai in three districts found that there are 28 tourist attractions that can be developed to be ethnic traveling routes. The tourist attractions that score the highest is Tea Oil and Plant Oil Development Center, Mae Sai market and Wat Phra Taat Doi Wao respectively. The lowest score in potential evaluation is Khun Sa Old Camp.

The ethnic traveling routes in Chiang Rai found that the ethnic traveling routes in Chiang Rai can be created into 3 routes which are 1) Nature along Ethnic Route 2) Mountains in Ethnicity's Lifestyle and 3) Doitung: Hill Tribes way of life. As the result of the potential evaluation found that every route has moderate standard.

Keywords: development of traveling route, ethnic tourism, ethnic groups in Chiang Rai Province

บทนำ

เชียงรายเป็นจังหวัดสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางภาคเหนือ ด้วยเหตุที่เชียงรายมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวมากเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดที่ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายว่าในปี 2553-2556 จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 โดยกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริการของจังหวัดได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยจะเน้นรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และเชิงสุขภาพ และจุดให้มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบระยะพำนักรยาว

จากลักษณะกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมา แหล่งท่องเที่ยวหรือรูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายจึงควรจะมีลักษณะที่แปลกใหม่หรือความน่าสนใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงรายได้นานขึ้นหรือเกิดการกลับมาเที่ยวซ้ำ แต่ปัญหาของการท่องเที่ยวในประเทศและจังหวัดเชียงรายขณะนี้คือ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทุกวันนี้ถูกเปลี่ยนแปลงสภาพและใช้ทรัพยากรพื้นที่จนเกิดความเสื่อมโทรม อาทิ การไม่ระวังรักษาสิ่งแวดล้อม การปลูกสร้างอาคารที่ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความสกปรกและขยะในพื้นที่ ฯลฯ อีกทั้งผลของการท่องเที่ยวที่คาดว่า

จะเป็นการสร้างอาชีพและกระจายสู่ชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ผลการวิจัยด้านการกระจายรายได้กลับพบว่าเกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันในชุมชน (Kaosa-at, et al., 2006) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายและในเขตภาคเหนือที่ผ่านมาจึงยังไม่อาจสร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น ในด้านการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงรายก็ยังขาดแหล่งท่องเที่ยวหรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความแปลกใหม่หรือน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวพิเศษอย่างแท้จริง โดยยุคปัจจุบันนี้ ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนมีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้น อันมีเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษจึงเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เกิดจากการที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มรู้สึกว่าการเดินทางเพียงเพื่อไปชมบ้านเมืองหรือชมธรรมชาติเป็นรูปแบบที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวซับซ้อนขึ้นได้อีกต่อไป (Wannathanom, 2009)

การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ (Ethnic tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษและต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่หลากหลาย โดยการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่หรือประเพณีของสังคมใดสังคมหนึ่ง นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของกลุ่มชนหรือชาติพันธุ์ มนุษย์ที่แตกต่างกัน

รวมทั้งเรื่องของพิธีกรรมต่าง ๆ อาทิ พิธีแต่งงาน พิธีเผาศพ ความเป็นอยู่ดั้งเดิมของชุมชน เป็นต้น (Madhyamapurush, 2012)

ทั้งนี้ การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวมีความน่าสนใจที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย เนื่องจากสอดคล้องกับลักษณะเด่นสำคัญประการหนึ่งของจังหวัดเชียงรายคือ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สังคมเชียงรายที่พัฒนาสืบเนื่องกันมากว่า 750 ปีล้วนประกอบด้วยความแตกต่างทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม “คนเชียงราย” ได้สร้างสังคมที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองประดุจเบ้าหลอมทางวัฒนธรรมขนาดใหญ่ ดังที่ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (Srisawasdi, 1950) เคยศึกษาเรื่อง 30 ชาติพันธุ์ ในเชียงรายเมื่อ 40 กว่าปีที่ผ่านมา กล่าวว่า แม้ว่าเมืองเชียงรายจะปรากฏนามในประวัติศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. 1805 โดยพญามังรายเป็นผู้สร้างเมืองเชียงราย เป็นราชธานี แต่ดินแดนแห่งนี้มีร่องรอยของการก่อตั้งชุมชนที่ประกอบด้วยบรรดาผู้คนหลากหลาย ชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งกันอย่างไม่ขาดสาย ด้วยความที่เชียงรายเป็นเมืองชายแดนและเมืองหน้าด่าน จึงมีการอพยพโยกย้ายของกลุ่มชนจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งชาวพม่าและชาวจีนเข้ามาอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นบรรพบุรุษของคนเชียงราย ในปัจจุบันนี้

กลุ่มชนเหล่านี้แม้จะมีการปรับตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขตลอดมา แต่ชนชาติต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังคงยึดมั่นและรักษาในอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ตัวเองอย่างแน่นแฟ้น เห็นได้จาก วิธีการใช้ชีวิต ค่านิยม การแต่งกาย การสืบสานวัฒนธรรม จารีต ประเพณีของชาติพันธุ์ คติความเชื่อ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้

มีศักยภาพเป็นจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายและประเทศเพื่อนบ้าน เพราะจังหวัดเชียงรายมีภูมิศาสตร์เป็นเมืองชายแดนที่เชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนหรือกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ประเทศเพื่อนบ้านชายแดนจังหวัดเชียงรายล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันมานานนับศตวรรษ (Kayasit, 1993) ซึ่งหากจังหวัดเชียงรายสามารถสร้างสรรค์การท่องเที่ยวที่มีแก่นเชื่อมโยงคือ วิถีของชาติพันธุ์ที่มีอยู่ดั้งเดิมในจังหวัดเชียงรายและประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ย่อมทำให้การท่องเที่ยวไม่จำกัดขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์สามารถเกิดการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่สนใจในมิติด้านชาติพันธุ์เข้ามาผูกโยงเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ในเชียงรายและประเทศใกล้เคียงได้ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่หรือการท่องเที่ยวข้ามรอยชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดให้กลายเป็นรายได้สู่ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชนในจังหวัดเชียงราย อีกทั้งยังสามารถเกิดการรวมกลุ่มความร่วมมือเพื่อสร้างความเชื่อมโยงของพื้นที่ท่องเที่ยวในจังหวัดและระหว่างจังหวัด รวมถึงระหว่างประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย นอกจากนั้น กลุ่มชาติพันธุ์และประชาชนในพื้นที่ก็จะได้อนุรักษ์และสืบสานความเป็นมาของชนชาติ เกิดอาชีพและมีรายได้จากทุนทางชาติพันธุ์ของตนเอง เกิดการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในชุมชนของตนเอง ถือเป็นการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ขณะที่นักท่องเที่ยวก็จะได้รับประโยชน์ใน

ด้านความรู้เรื่องชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย ที่ผนวกกับความพลัดเปลี่ยนจากการท่องเที่ยวและการพักผ่อนหย่อนใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างมูลค่าให้กับทุนทางชาติพันธุ์ของชาวเชียงราย ด้วยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงรายที่มีศักยภาพจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้เพื่อนำความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ท้องถิ่น มาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เป็นทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษและเป็นประโยชน์ในการสร้างอาชีพใหม่และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชนโดยให้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยขับเคลื่อนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งบนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านนโยบาย ผลการศึกษาเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดเชียงรายและระดับชาติในการสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดเชียงราย ที่เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์เชื่อมโยงภายในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนถึงประเทศต่าง ๆ ในเขตประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานเชียงราย ศูนย์บริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ฯลฯ จะได้ข้อมูลประกอบการร่างนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย ภาคเหนือตอนบน และประเทศต่าง ๆ ในเขตประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ด้านสังคมและชุมชน ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้เกิดการสร้างอาชีพและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนโดยใช้ทุนทางชาติพันธุ์ ชุมชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู เกิดจิตสำนึกของชุมชนในด้านอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

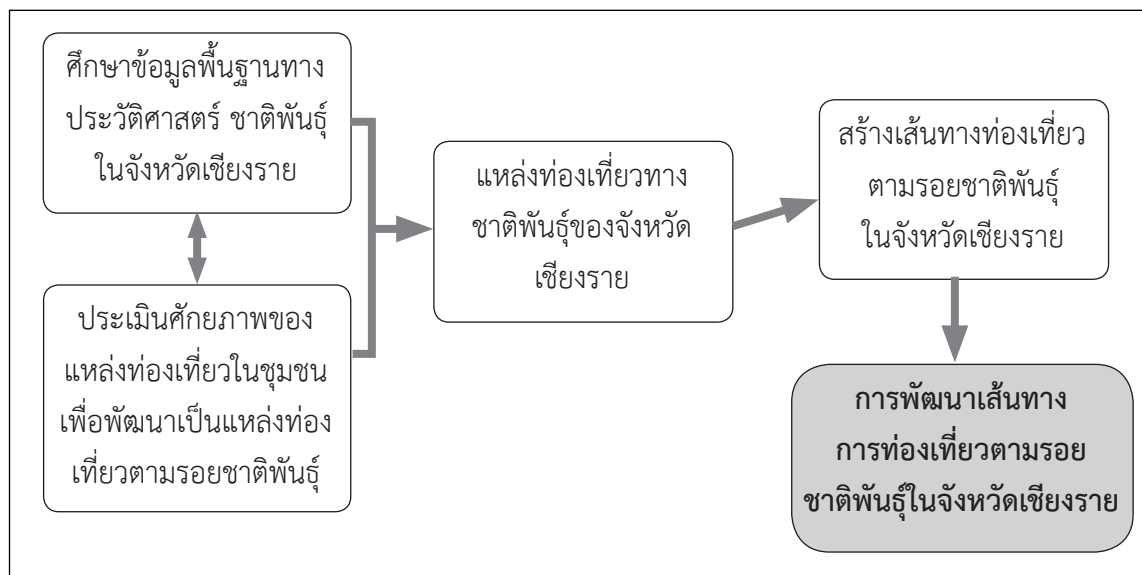
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้กำหนดขอบเขตการศึกษา คือ ข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ และเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กำหนดพื้นที่ศึกษาคือ อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงรายที่มีการอยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้

ซึ่งจากการลงพื้นที่เบื้องต้นพบว่า มี 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และ อำเภอแม่สาย

3. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 3 อำเภอที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ รวมถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านการสื่อสารการตลาด นักวิชาการและวิชาชีพการท่องเที่ยว นักวิชาการด้านชาติพันธุ์จากสถาบันการศึกษา ตัวแทนจากสภาวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชนชาติพันธุ์ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ฯลฯ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้มีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. วัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย และประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสถานที่ หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย

การศึกษาตามวัตถุประสงค์วิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยจะใช้วิธีการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเอกสาร เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย ทั้งจากหนังสือ ตำรา เอกสารประวัติศาสตร์ บทความในสื่อต่าง ๆ ฯลฯ

1.2 การสนทนากลุ่มกับตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตในยุคปัจจุบันชาติพันธุ์ต่าง ๆ คน โดยใช่วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง และเทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบแนะนำต่อ กำหนดผู้ให้ข้อมูลชาติพันธุ์ละ 10 คน รวม 6 ชาติพันธุ์ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 60 คน

สถานที่เก็บข้อมูล ได้แก่ จากการสำรวจพื้นที่ซึ่งมีการอยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ ซึ่งจากการลงพื้นที่เบื้องต้นพบว่ามี 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่สาย ประกอบด้วยชาติพันธุ์ที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว 6 ชาติพันธุ์ซึ่งจะเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้แก่

6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่หรือมูเซอ 2) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าหรืออีเกอ 3) กลุ่มชาติพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า 4) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าลีซุหรือลีซอ 5) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือปกากะญอ และ 6) กลุ่มชาติพันธุ์ม้งหรือแม้ว

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก

1.3.1 เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงรายกับนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา ชาติพันธุ์ศึกษา ฯลฯ กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลรวม 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามกึ่งมีโครงสร้าง

1.3.2 เพื่อประเมินศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านธุรกิจท่องเที่ยว อาทิ ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลรวม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามกึ่งมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะถอดเทปบันทึกการสนทนาแบบคำต่อคำแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดกลุ่มเนื้อหาหลักที่มีความหมายสอดคล้องใกล้เคียงกัน ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก แล้วนำเสนอผลการศึกษาในเชิงบรรยาย

2. วัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งบนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย

การศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการนำผลการประเมินศักยภาพและคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย ดำเนินการจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และคัดกรองแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งในการต้อนรับนักท่องเที่ยว อันประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว มาจัดทำแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยว ตามเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยจะมีการลงวิจัยเชิงพื้นที่ร่วมกับชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเพื่อจำแนกกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยว

จากนั้นจะมีการจัดทำพิกัดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และระบุตำแหน่งลงบนแผนที่การท่องเที่ยวตามเส้นทางต่าง ๆ ที่เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงราย โดยเป็นการพิจารณาาร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์และสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ GPS: Global Positioning System ในการระบุพิกัดแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งและพิกัดของแหล่งท่องเที่ยวชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย จากนั้นจะจัดทำเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นและเผยแพร่เส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

สถานที่เก็บข้อมูล ได้แก่ ชุมชนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะถอดเทปบันทึกการสนทนาแบบคำต่อคำแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดกลุ่มเนื้อหาหลักที่มีความหมาย

สอดคล้องใกล้เคียงกัน ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก แล้วนำเสนอผลการศึกษาในเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษามีข้อค้นพบและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสรุปเป็น 2 ส่วนดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์บนเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยสรุปว่า พื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้นั้นพบว่ามี 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และ อำเภอแม่สาย ประกอบด้วย 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่หรือมูเซอ 2) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าหรืออีเกอ 3) กลุ่มชาติพันธุ์เมียนหรือเย้า 4) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าลีซูหรือลีซอ 5) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือปกากะญอ และ 6) กลุ่มชาติพันธุ์ม้งหรือแม้ว

1.2 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ หรือชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางการท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในพื้นที่ 3 อำเภอ พบว่ามีสถานที่หรือชุมชนที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ได้ 28 จุด โดยสถานที่

ท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่ได้รับการประเมินมาตรฐาน การท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาชาวน้ำมันและพืชน้ำมัน รองลงมาได้แก่ ตลาดแม่สาย อันดับสาม ได้แก่ วัดพระธาตุตอดยเวา และน้อยที่สุด ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ขุนสำ

2. เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ใน จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า เส้นทางท่องเที่ยว ตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายสามารถพัฒนา ได้ 3 เส้นทางสำคัญ โดยแต่การสร้างเส้นทางจะ พัฒนาผูกโยงขึ้นตามแหล่งที่อยู่อาศัยของกลุ่ม ชาติพันธุ์ 5 กลุ่ม แต่ละเส้นทางจะมีจำนวนแหล่ง ท่องเที่ยวไม่เท่ากัน แต่ระยะเวลาในการเดินทางอยู่ ระหว่าง 1-2 วันใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย

2.1 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ธรรมชาติ ตามรอยชาติพันธุ์

จุดเด่นของเส้นทางนี้คือ เป็น เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นในเรื่องของ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีความเป็นอยู่ของ ชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละชาติพันธุ์จะมีความเชื่อ และ มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีหรือเทศกาลที่ แตกต่างกันไป รวมถึงการทำการเกษตรในรูปแบบ ของคนชาติพันธุ์ นอกจากนั้นเส้นทางท่องเที่ยวนี้ ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของธรรมชาติที่สวยงาม เหมาะกับการเดินป่า ชี่ช้างชมธรรมชาติ รวมถึง ความสวยงามของลำน้ำกก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการ ดำรงชีวิต และการสัญจรไปมาของคนชาติพันธุ์ ในพื้นที่ ประกอบไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยว 8 แห่ง คือ 1) วัดสันป่าก่อ 2) พิพิธภัณฑ์อุบคำ 3) บ่อน้ำ ร้อนผาเสริฐ 4) บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร 5) บ้านแคว วัวดำ 6) โบราณสถานถ้ำพระ 7) น้ำตกห้วยแม่ซ้าย และ 8) พิพิธภัณฑ์ดินปั้นบ้านจะแล

2.2 เส้นทางที่ 2 วิถีภูเขากับชนเผ่า ชาติพันธุ์

จุดเด่นของเส้นทางนี้คือ ความ หลากหลายของการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยว ศึกษาวิถีชีวิตของชนเผ่าชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีทั้ง ชนเผ่าอาข่า เย้า ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ บน เส้นทางที่สองนี้ ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านยังคงรักษา วิถีความเป็นชนเผ่าให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกาย ที่อยู่อาศัยของชนเผ่า รวมถึงการประเพณีตาม เทศกาลสำคัญต่าง ๆ ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ ยังมี ทัศนียภาพสองข้างทางที่สวยงามให้นักท่องเที่ยว สามารถเดินทางท่องเที่ยวบนเส้นทางธรรมชาติ ผสมกับการชมวิถีชีวิตทางการเกษตรของชนเผ่า การทำนาขั้นบันได การปลูกผักและผลไม้เมือง หนาว และวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชนเผ่า เส้นทางที่ 2 ประกอบด้วยจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ 8 จุด คือ 1) บ้าน ห้วยก้างปลา 2) บ้านเข้าโป่งป่าแหม 3) บ้านกิวสะโต 4) บ้านหล่อชา 5) หมู่บ้านป่าคาสุขใจ 6) บ้านจะบูนี 7) พิพิธภัณฑ์บ้านขุนสำ และ 8) ไไร่ชาฉุยฟง

2.3 เส้นทางที่ 3 เยือนยลหลากหลายชาติพันธุ์ สีสันดอยตุง

จุดเด่นของเส้นทางคือ ความ สวยงามของเส้นทางที่จะพบเห็นหมู่บ้านชาติพันธุ์ ตั้งอยู่โดดเด่น ลัดเลาะไปตามหุบเขาและเทือกเขา ที่ทอดยาวไปจรดพรมแดนประเทศเพื่อนบ้าน และ บางช่วงเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ติดชายแดนประเทศ เมียนมาร์ ทำให้สามารถมองเห็นทัศนียภาพของ ทั้งสองประเทศที่สวยงาม นอกจากนั้นยังมีสถานที่ สำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยมี จุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจทางชาติพันธุ์ 12 แหล่ง ดังนี้

1) ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือถอยตุ้ง 2) หมู่บ้าน
อาข่าปากกล้วย 3) พระตำหนักถอยตุ้งและสวน
แม่ฟ้าหลวง 4) หมู่บ้านมูเซอปากกล้วย 5) วัดพระธาตุ
ถอยตุ้ง 6) สวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวงดอยช้างมูบ
7) หมู่บ้านผาฮี้ 8) หมู่บ้านอาข่าผาหมี่ 9) พระมหา
เจดีย์ชนะศึก 10) ศูนย์วิจัยและพัฒนาชาวน้ำมันและ
พืชน้ำมัน 11) วัดพระธาตุถอยเวา และ 12) ตลาด
ยามเย็นบริเวณหน้าด่านแม่สาย

เมื่อประเมินมาตรฐานของเส้นทางการ
ท่องเที่ยวชาติพันธุ์ทั้ง 3 เส้นทาง พบว่า

เส้นทางที่ 1 มีมาตรฐานในระดับ
ปานกลาง โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
มาตรฐานด้านการคมนาคม รองลงมา ได้แก่
มาตรฐานด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง
ท่องเที่ยว และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านมาตรฐานด้าน
การให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

เส้นทางที่ 2 มีมาตรฐานในระดับ
ปานกลาง โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
มาตรฐานด้านเอกลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์
รองลงมา ได้แก่ มาตรฐานด้านการคมนาคม และ
น้อยที่สุดได้แก่ ด้านมาตรฐานด้านการให้บริการ
ข้อมูลการท่องเที่ยว

เส้นทางที่ 3 มีมาตรฐานในระดับ
ปานกลาง โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
มาตรฐานด้านการคมนาคม รองลงมา ได้แก่
มาตรฐานด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง
ท่องเที่ยว และน้อยที่สุดได้แก่ มาตรฐานด้านการ
ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ที่สามารถ
พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัด
เชียงรายได้ 3 เส้นทางสำคัญ โดยแต่ละเส้นทาง

จะมีจุดเน้นแตกต่างและคล้ายคลึงกันในด้าน
อาทิ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 “ธรรมชาติตามรอย
ชาติพันธุ์” จะมีจุดเน้นที่การท่องเที่ยวในเส้นทาง
ที่มีความโดดเด่นในเรื่องของประเพณี วัฒนธรรม
และวิถีความเป็นอยู่ของชาติพันธุ์ รวมถึงการทำการ
เกษตรในรูปแบบของชนชาติพันธุ์ นอกจากนั้น
เส้นทางท่องเที่ยวนี้ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของ
ธรรมชาติที่สวยงาม เหมาะกับการเดินป่า ชี้อาชีพ
ชมธรรมชาติ รวมถึงความสวยงามของลำน้ำกก
ขณะที่เส้นทางที่ 2 “วิถีผูกพันชนเผ่าชาติพันธุ์”
มีจุดเด่นของเส้นทางคือ เน้นการท่องเที่ยวศึกษาวิถี
ชีวิตของชนเผ่าชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีทั้งชนเผ่าอาข่า
เย้า ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมี
ทัศนียภาพสองข้างทางที่สวยงามให้นักท่องเที่ยว
สามารถเดินทางท่องเที่ยวบนเส้นทางธรรมชาติ
ผสมกับการชมวิถีชีวิตทางการเกษตรของชนเผ่า
การทำนาขั้นบันได การปลูกผักและผลไม้เมือง
หนาว สำหรับเส้นทางที่ 3 “เยือนยลหลากหลายชาติพันธุ์
สี่ส้านถอยตุ้ง” มีจุดเด่นของเส้นทางคือ ความ
สวยงามของเส้นทางที่จะพบเห็นหมู่บ้านชาติพันธุ์
ตั้งอยู่โดดเด่น ลัดเลาะไปตามหุบเขาและเทือก
เขาที่ทอดยาวไปจรดพรมแดนประเทศเพื่อนบ้าน
และบางช่วงเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ติดชายแดน
ประเทศเมียนมาร์ ทำให้สามารถมองเห็นทัศนียภาพ
ของทั้งสองประเทศที่สวยงาม นอกจากนั้นยังมี
สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ผล
การศึกษาจึงสะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิง
ชาติพันธุ์ทั้ง 3 เส้นทางของจังหวัดเชียงรายสามารถ
ตอบสนองความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวที่
หลากหลายและซับซ้อนขึ้นถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อ
ความสนใจพิเศษ (special interest tourism) สำหรับ
นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะกิจ

อย่างไรก็ตาม เมื่อประเมินมาตรฐานของเส้นทางการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ทั้ง 3 เส้นทาง พบว่าทุกเส้นทางมีมาตรฐานในระดับปานกลาง แม้จะมีสิ่งดึงดูดใจที่เป็นวัฒนธรรมประเพณี วิถีชนเผ่า แต่แหล่งท่องเที่ยวบางจุดมีข้อจำกัดในด้านปัจจัยพื้นฐานประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของหรือปัจจัยพื้นฐาน ในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค อีกทั้งยังพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในบางพื้นที่ไม่มีความคิดในการที่จะพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงอาจเป็นข้อจำกัดของการท่องเที่ยวประเภทนี้ในจังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวในเชิงชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายจำเป็นต้องได้รับความร่วมมืออย่างยั่งยืนจากกลุ่มชาติพันธุ์เอง ทั้งด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ กิจกรรมท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เองก็มีข้อจำกัดในการปรับปรุงพัฒนาดังนั้น ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนทั้งงบประมาณและการจัดกิจกรรม เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์สามารถเกิดขึ้นได้และยั่งยืนอย่างแท้จริง

2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ขององค์กรธุรกิจนำเที่ยวอาจมีการผสมผสานการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในลักษณะเฉพาะนี้อาจจะมีน้อยหรือยังไม่เห็นเสน่ห์หรือคุณค่าของความเป็นชาติพันธุ์

เพียงพอ ดังนั้น การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานจะทำให้โอกาสของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์มีโอกาสสำเร็จยิ่งขึ้น

3. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ควรตั้งอยู่บนแนวคิดผสมผสานระหว่างการสะท้อนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชุมชนกับความน่าสนใจดึงดูดใจในเชิงการท่องเที่ยว เช่น มีความสะอาด ทันสมัย สาธารณูปโภค การคมนาคมที่สะดวก ฯลฯ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์จำเป็นต้องวางแผนร่วมกันไปทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวและปัจจัยแวดล้อม

4. กลุ่มชาติพันธุ์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการจัดการท่องเที่ยวประเภทนี้ กลุ่มชาติพันธุ์เองจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและสมาชิกกลุ่มในการที่จะเป็นผู้นำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองสู่นักท่องเที่ยวอย่างภาคภูมิใจ สามารถถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชาติพันธุ์ตนได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในมิติความต้องการของชุมชนหรือองค์กรในพื้นที่ ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในพื้นที่ เช่น การประเมินความต้องการของชุมชนชาติพันธุ์ต่อการจัดการพื้นที่ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนชาติพันธุ์เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ดังนั้น ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในพื้นที่

3. ควรมีการศึกษาการบูรณาการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ร่วมกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ว่ารูปแบบการผสมผสานใดจะทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ และบรรลุเป้าหมายในการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ได้มากยิ่งขึ้น

REFERENCES

- Kaosa-at, Mingsan, et al. (2006). **Integrated development of sustainable tourism in MeKhong Region**. Social Research Centre. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Kayasit, Parinya. (1993). **Chiang Rai people: ethnic varieties in Lanna cultural wisdom**. (in Thai)
- Madhyamapurush, Warach. (2012). **A management model of long stay Japan Tourists in Chiang Mai Province**. Ph.D. Program in Administrative Science. Chiang Mai: Mae Jo University. (in Thai)
- Srisawasdi, Boonchuay. (1950). **30 Chat nai Chiang Rai (30 Peoples of Chiang Rai)**. 5th Edition. Bangkok: U-Thai Printing. (in Thai)
- Wannathanom, Chantouch. (2009). **Tourism industry**. Bangkok: Samlada. (in Thai)